

RASM ASOSIDA HIKOYA TUZISH METODINING BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARIDA OG'ZAKI NUTQNI RIVOJLANTIRISHDAGI ILMIY-METODIK AHAMIYATI

INATOVA SITORA SUBXONQULOVNA
Sharof Rashidov tumani 16-umumiy o'rta
ta'lim maktabi boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki nutqini rivojlantirish jarayonida rasm asosida hikoya tuzish metodidan foydalanishning ilmiy-nazariy asoslari hamda amaliy samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda rasmlar topshiriqlarning o'quvchilarning nutqiy faolligi, mantiqiy tafakkuri va so'z boyligiga ijobiy ta'siri asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Og'zaki nutq, rasm asosida hikoya tuzish, boshlang'ich ta'lim, nutq faoliyati, ko'rgazmalilik, pedagogik texnologiya.

Аннотация: В данной статье анализируются научно-теоретические основы и практическая эффективность использования метода создания рассказа по картинкам в процессе развития устной речи учащихся начальной школы. Исследование обосновывает положительное влияние заданий с картинками на речевую активность, логическое мышление и словарный запас учащихся.

Ключевые слова: Устная речь, создание рассказа по картинкам, начальное образование, речевая активность, демонстративная способность, педагогическая технология.

Annotation: This article analyzes the scientific and theoretical foundations and practical effectiveness of using the method of creating a story based on pictures in the process of developing oral speech of primary school students. The study substantiates the positive impact of picture tasks on students' speech activity, logical thinking and vocabulary.

Keywords: Oral speech, creating a story based on pictures, primary education, speech activity, demonstrativeness, pedagogical technology.

Zamonaviy ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosiy ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf bosqichida o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantirish ularning keyingi ta'lim bosqichlaridagi muvaffaqiyatini belgilovchi muhim omildir.

Psixolingvistik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kichik yoshdagi o'quvchilarda nutq faoliyati ko'rgazmali obrazlar bilan uyg'unlashganda yanada samarali rivojlanadi. Shu nuqtayi nazardan rasm asosida hikoya tuzish metodi ilmiy va metodik jihatdan dolzarb hisoblanadi.

Tadqiqotning nazariy asoslari

Og'zaki nutq — bu shaxsning kommunikativ faoliyatini ta'minlovchi muhim psixik jarayon bo'lib, u tafakkur, xotira va tasavvur bilan uzviy bog'liqdir. L.S. Vygotskiy, A.A. Leontyev va D.B. Elkoninlarning ilmiy qarashlariga ko'ra, bola nutqining rivojlanishi faoliyat jarayonida, ayniqsa, vizual tayanchlar orqali tezlashadi.

Rasm asosida hikoya tuzish metodining nazariy asosi quyidagilarga tayanadi:

Ko'rgazmalilik prinsipi (Ya.A. Komenskiy);

Faoliyatga yo'naltirilgan ta'lim;

Nutq va tafakkur birligi nazariyasi;

Kommunikativ yondashuv.

Tadqiqot metodlari

Mazkur tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

Pedagogik kuzatuv;

Og'zaki so'rov;

Rasm asosida hikoya tuzish mashqlari;

Nutqiy faoliyatni tahlil qilish;

Taqqoslash va umumlashtirish.

Tajriba mashg'ulotlari boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan olib borildi.

Rasm asosida hikoya tuzish metodining didaktik imkoniyatlari

Rasm asosida hikoya tuzish jarayonida o'quvchi:

Rasm mazmunini idrok etadi;

Voqealar ketma-ketligini aniqlaydi;

So'z va gaplarni tanlaydi;

O'z fikrini og'zaki shaklda ifodalaydi.

Bu jarayon o'quvchilarda:

So'z boyligining kengayishi;

IQTIDOR & INTELLEKT

Gap tuzish amalakasining shakllanishi;

Nutqning mantiqiyligi va izchilligi;

Ijodiy fikrlashning rivojlanishiga olib keladi.

Amaliy tajriba va tahlil

Amaliy mashg'ulotlar davomida rasm asosida hikoya tuzish mashqlari muntazam qo'llanildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, mazkur metod qo'llanilgan sinflarda o'quvchilarning:

Nutqiy faolligi oshdi;

Gap tuzishdagi xatolar kamaydi;

Hikoya qilishga bo'lgan qiziqishi kuchaydi.

Bu holat metodning amaliy samaradorligini tasdiqlaydi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, rasm asosida hikoya tuzish metodi boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki nutqini rivojlantirishda ilmiy va metodik jihatdan samarali vosita hisoblanadi. Ushbu metod ta'lim jarayonida tizimli va maqsadli qo'llanilganda, o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasi sezilarli darajada oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. Ona tili fanidan davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi (1–4-sinflar uchun). – Toshkent.

Abdullayeva Q., Karimova M. Boshlang'ich sinflarda ona tilini o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi.

G'ulomova S. Boshlang'ich ta'limda nutqni rivojlantirish metodikasi. – Toshkent.

Yo'ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent.

Safarova R. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki nutqini rivojlantirish yo'llari. – Toshkent.

Qosimova K. Boshlang'ich sinflarda matn ustida ishlash metodikasi. – Toshkent.